

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno CCCXIV. ad annum CCCXLVI.

Parisiis, 1644

De victoria quam pius Constantinus ab impio Maxentio reportauit. Capvt
VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15072

ANNO CHRISTI 325.

ποτίς, ἀλλ' ἐπιφάρμακόν τε ἡγομέ-
νῳ, ἐπινομήνῳ κὶ ἐσομένην δερα-
πίαν, κὶ ἐπειραθέντες μὲν ἴσασιν,
κὶ ἡμεῖς δὲ κ' ἴδιον καιρὸν ὡρεσι-
ούσης τῆς ἰσοετίας ἐκδησόμεθα.

Περὶ τῆς σίγῃς ἕπιποιήσεν ὁ βασιλεὺς
Κωνσταντῖνος ἀντίτυπον τῆς ὀφθέν-
τος αὐτῷ σταυροῦ ἐν οὐρανῷ.

ΚΕΦΑΛ. ε΄.

Ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος πάλιν ἐπαύ-
ματος ὄντων ἐς Ἑλλάδος γῆμα
μεταβαλὼν, κὶ χρυσοκολλήτοις λίθοις
συναρμόσας, εἰς ὄρατος τε ἀπαρτή-
σας ὑψηλοτάτου ὄντων, ἐδίδου φέρειν
ποῖς ὡρεσίπρωσι, ἢ τῆς γραμμῶν
ὑπόρρουν διὰ τῆς ἔργων λοιπὸν ὀπλι-
τῶν. κὶ τῆς ἐλπίδος οὐ διήμῃτε, ἔατ-
τον μὲν οἷς τε δεσπασίας, παχυ-
πέραν δὲ τῆς ὄρας πάλιν ἰσσο-
δεξάμενοι.

Περὶ τῆς κ' τῆς ἀσεβοῦς Μαξεντίου
νίκης τῆς ἀσεβοῦς βασιλείας
Κωνσταντῖνου.

ΚΕΦΑΛ. ς΄.

Ὁ ΜΕΝ αὐτὸς Κωνσταντῖνος τὴν πο-
λίω ἐπὶ πολέμου κάματον τῆς πύ-
σσοτεμνόμενος, καὶ τὸ δόρυ τῆς Ρώμης
στρατὸν οὐχ ὑφορρόμενος, ἡγναίως
ἀντιπαρετάθη. Μαξέντιος δὲ πάλιν
Κωνσταντῖνου ἀλλοτρίως δέσας, ἐπὶ τε
καὶ τὸ μῖσος Ρωμαίων ὑφορρόμενος
ὡρεθῆς γὰρ τῶν πλείστοις διὰ τὴν ἀσω-
πίαν αὐτῶν διεβέβλητο· ἐσκέψατο δὲ
λα πάλιν ὀπλιτοῦ μετελθεῖν. ὁ δὲ
δὸς γέφυρα ἰὼ εἰς μηχανῆς εἰδος
ἀπὸ τῆς ποιούτων συμπαγίστα. τὸ μὲν
γὰρ φανόμενον αἰῶθεν, διάβασις ἰὼ
τῷ Κωνσταντῖνον ἰσσοδεξομένη· τὸ δὲ λαμδαῖον, παγίς ἰὼ πλάνης, ποῖς ἐκεί-
Concil. Tom. 2.

& in potu, tutissimum præfidiū,
& malorum tam præsentium
quam futurorum remedium es-
se, experti norunt, & nos etiam
in progressu historiae suo tempo-
re exponemus.

*De vexillo quod fecit Constan-
tinus ad exemplum crucis in
caelo a se visa.*

CAPVT V.

CONSTANTINVS igitur si-
gnum quod viderat, in ve-
xillum suum transtulit, idque au-
ro & lapidibus preciosis intex-
tum: ac in longissimæ hastæ cu-
spide præfigens, primis equiti-
bus perferendum dedit, litera-
rum promissa reip̄a deinceps
explorare cupiens. Nec spe sua
frustratus est. cito enim cū cre-
didisset iis quæ viderat, pene ci-
tius victoria potitus est.

*De victoria quam pius Con-
stantinus ab impio Maxen-
tio reportavit.*

CAPVT VI.

CONSTANTINVS magnum
belli laborē fide præciciens,
& Romanum exercitum mini-
me reformidans, suos contra
fortiter instruxit. Maxentius ve-
ro Constantini vires metuens,
& Romanorum in se odium su-
spectum habens (plurimis enim
ob nequitiam suam inuisus erat)
dolo moliebatur insidias: dolum
in ponte parabat, quem hac arte
compegit. Quod aperte extabat
& apparebat, Constantinum re-
cipere & transitum præbere pos-
se videbatur: sed latebat occulte
deceptionis laqueus, ad illius pe-

des irretiendos paratus. Nam progredi solum in eo paulum oportebat hostem, vt soluta machina captus, inopinata morte in eo loco periret. atque sic ille flumen traiecturis retia posuit. Sed diuina gratia malorū artificem suis ipsius technis implicuit. Nā antequam caperetur Constantinus, tyrannus ipse prior progressus in sua incidit retia; & illic suis ipsius tyrannicida factus, non inuites ipse sibi infidias in conspectu Romæ posuisse visus, ad pontem Milium dictum. Maxentius ipse demersus in flumen, suffocatus perit; vt merito (quem admodum inquit Eusebius Pamphili) exclamarit vniuersus populus Romanus: *Cantemus Domino, gloriose enim magnificatus est, equum & ascensorem deiecit in mare: adiutor & protector factus est mihi ad salutem.* & *Quis similis tibi in diis Domine? quis similis tibi, gloriosus in sanctis, admirabilis in laudibus, faciens prodigia?* Quibus hæc addit idem, aliaque insuper his similia & germana Constantinus omnium ducem & victoriæ auctorem Deum, & vnigenitum eius filium Iesum Christum reipsa celebrans, Romam cum triumpho & celebri pompa ingreditur, omnibus confertim tam qui senatorio ordine, quam qui aliis dignitatum ornamentis illustres erant, cum toto populo Romano, infantibus simul & mulieribus, læto oculorum obtutu & lubentibus animis, tamquam liberatorem, seruatorem & beneficum patronum suum, cum faultis acclamationibus & insatiabili gaudio illum excipientibus. Ille vero insita in Deum pietate imbutus, ap-

Lib. 9. hist. eccl. cap. 8.

Exod. 15.

νου βήμασι σωπεδίσα. διαβλύσαι γὰρ μικρόν ἕδω, & τὸ μηχανήμα λελύθη, καὶ ὁ πολέμιος εἰληπὸς, τὰ φον ἀδύκων τῆς ἀπωλείας τὸ πόνον λαβών. ἀλλ' ὁ μὲν οὕτως ἐσθλάσε τῆς ἐπιβλάσεως τὰ θεσπερα. θεία δὲ χάρις τοῖς οικείοις σοφίσμασι τῆς κακῶν τεχνίτου περιβάλλει. πρὶν γὰρ Κωνσταντῖνον ἀλῶναι, φθάσας αὐτὸς ὑποπίπτει τῆς οικείας τέχνης ὁ πύρρονος, καὶ καὶ τυραννοκτόνος ἐαυτὸν γεροντός, καὶ χρεῖσιν ἐπιβουλίω καθ' ἐαυτὸν σκιδάσας πρὸ τῆς Ρώμης, πρὸ τῆς καλουμένης Μουλαίαν γέφυραν, ὁ περὶ ῥήθεις Μαξέντιον αὐτὸς κατὰ δὲ εἰς τὸ ποταμὸν, διπονηγίς ὠλετο. ὡς δὲ δῆμον ὄλον Ρωμαίων, κατὰ φησὶν Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου, βοῆσαι λέγοντα. ἀσπίδω πρὸ κυρῶ, ἐνδύξως γὰρ δεδύξασαι, φησὶν ἵππον καὶ ἀναβάτην ἐρρίψαν εἰς θαλάσσαν βοηθῶς καὶ σπευσῆς ἐχθρό τοι εἰς σωπεδίω. καὶ πῶς ὁμοίος τοι εὐ τοῖς κύρῶ; πῶς ὁμοίος τοι, δεδύξασμένος εὐ ἀγίοις, θαυμασὸς εὐ δόξαις, ποιῶν τέχνας; οἷς ἐπιλέγῃ ὁ αὐτὸς ταῦτα, καὶ ὅσα τούτοις ἀδελφά τε καὶ ἐμπερή Κωνσταντῖνος πανηγυρόνα καὶ τῆς νίκης ἀπὸν θεόν, καὶ τὸ μονογενῆ αὐτὸν ἵόν Ιησοῦν Χριστὸν αὐτοῖς ἐργαῖς ἀνυμνήσας, ἐπὶ Ρώμῃ μετ' Ἀπηνικίαν εἰσήλαυνε, πάντων ἀξείως αὐτὸν τῆς τε δόξης συλλήτου βουλής, καὶ τῆς ἄλλως διασημότητων, σὺ πάντῃ δῆμω Ρωμαίων ἅμα κομῶν ἡνίοις καὶ γυναιξί, Φαιδρῶις ὁμμάσιν, αὐταῖς ἡμῶν, οἷα λυτρωτῆν, σωτήρα τε & διεργετῆν μετ' ὁφθαλμῶν καὶ ἀπλήσου χάριτος ὑποδεχομένων. ὁ δὲ ἐμφυτον τῶν εἰς τὸν θεόν διέσειαν κακῆ μύθος,

ANNO
CHRISTI
325.

ANNO CHRISTI 325.

μηδ' ὅλων ἵππ' τῆς βοῆς ᾠρασα-
λιδόμυρος, δὲ μάλα τῆς ἐν θεοῦ σω-
ματόμυρος βοηθείας, αὐτῆκα τὸ ἔ-
σω-
μείου πάθος ἔθεται. ὑπὸ χεῖρα
ιδίας εἰκότος ἀνατετιῶμαι περὶ αὐτῆς.
καὶ δὴ σαυροῦ σημεῖον ἐν τῇ δεξιᾷ κα-
τέργοντα αὐτὸν ἐν τῷ μάλα τῆς ἵππ' ἵππ'
Ρωμῆς δεδημοσιωμένων πῶτω σήσαν-
τες, αὐτῶν δὴ ταῦτις περὶ αὐτῶν
ἐν ταῖς ἱεραῖς βήμασιν αὐτοῖς ἐγκε-
λεύεται, τῇ Ρωμαίων Φωνῇ πούτω τῷ
σωτηριώδῃ σημεῖω τῶν ἀληθινῶν ἐλέγ-
χου τῆς ἀνδρείας, πῶν πάλιν ὑμῶν δὲ
ζυγοῦ τῆς τυραννῶν διασώσας ἡλυ-
θεῖσθα ἐπὶ μίλι καὶ πῶν σύλλητον καὶ
τῷ δήμον Ρωμαίων τῇ δεξιᾷ ἵππ'
Φανεία καὶ λαμπερῆ ἐλευθεροῦσας ἄποκατέσθη. ποσαῦτα Εὐσέβιος.

plausu illo strepituque populari
nullo pacto elatus, sed auxilii a
Deo allati sibi probe conscius,
statim salutaris passionis tro-
phæum in manu propria imagi-
nisponi iubet: & cum statuam
ipsius dextra crucis signum te-
nentem, Romæ in loco populi
frequentia maxime celebri col-
locassent, hanc inscriptionem
his ipsis verbis Latino sermone
in ea incidi mandavit: Hoc salu-
tari signo, vero fortitudinis indi-
cio, ciuitatem vestram tyranni-
dis iugo liberavi, & S. P. Q. R. Loco cit.
in libertatem vindicans, pristinæ
amplitudini & splendori resti-
tuit. hæc Eusebius.

Περὶ Λικινίου πεμπούρου ᾠρα τῶ
ὑσέβιος Κωνσταντίνου καὶ τῶ ἐπὶ
αἰατολῆς τυραννῶν.

De Licinio a Constantino pro
miso contra tyrannum qui
in oriente erat.

ΚΕΦΑΛ. Ζ.

CAPVT VII.

Ο ΓΕ μὲν Ρουφίνος, ἡ γοῶν
Γελασος, ταῦτα λέγει ὡδε: μὲν
ταῦτα Λικίνιον γαμβρὸν τυραννῶντα
ἔθετοφιλῶς Κωνσταντίνου ἵππ' τῇ ἀδελ-
φῇ Κωνσταντίνῃ, συμβασιλύειν τῷ
Κωνσταντίνῳ ἡ Ρωμαίων ἡγήσατο σύλ-
λητος. ὅν ἵνα αὐτῆς ἵππ' πῶν ἐφάν
ἔξεπεμψε καὶ τῶ ἐκείσε τυραννῶν,
πῶν σωτηριῶν τῆς ἐκείσε χριστιανῶν
περμητούμενος. ἄπολαύσας γὰρ τῆς
πυλίκου των ὑπεργεσιῶν τῆς θεοῦ ὁ ὑσέ-
βιος Κωνσταντίνος, ἀγαπήσεια τῶν ὑ-
περγετῶν περὶ αὐτῶν ἐασοῦδαζε. ταῦτα
δὲ ἵνα τὸ ἀνεῖναι τῶν χριστιανῶν τῶ
διώκεσθαι, καὶ τῶν ἐν ἔξορίᾳ ὄντων ἀνα-
καλεῖσθαι, τῶν ἐν δεσμωτηρίοις ἀφίε-
σθαι, ἔποιε δημόσια τῶν οὐσίας αὐτῶν
ἀποκατέσθη, τῶν τε ἐκκλησίας αὐτῶν

R VFIVS autem (siue Gela-
sius) sic ait: Post hæc roga-
uit senatus Licinium Constancie
fororis Constantini illius pii
maritum, ut vna cum Constans-
tino regnaret: hunc statim in o-
rientem contra tyrannum qui il-
lic erat misit, salutem Christiano-
rum qui illic erant, procurans.
Pius enim imperator tantis be-
neficiis a Deo affectus, bonam
gratia benefico rependere omni-
studio contendit. Ea erat Chri-
stianorum afflictionem quiete a-
liqua & remissione leuare, &
alios de exilio reducere, quos-
dam e carcere & vinculis emit-
tere, nonnullos cum bonis suis
publicatos, in integrum restituere,
& ipsorum ecclesias instaurare.

Concil. Tom. 2.

